

Mál nr. 348/2024

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti vátryggingar: Ábyrgðartrygging atvinnureksturs.

Nafn vátryggingartaka (X)

Skaðabótaábyrgð. Veitur.

Gögn.

1. Málskot móttakið 16. september 2024, ásamt öllum fylgiskjöllum.
2. Bréf V dags 8. október 2024, ásamt vátryggingarskilmálum, tjónstilkynningu dags. 5. ágúst 2024 og afstöðubréfi V dags. 16. ágúst 2024.
3. Viðbótarathugasemdir M með ódagsettu bréfi.
4. Viðbótarathugasemdir V með bréfi dags. 28. október 2024.

Málsatvik.

Í gögnum málsins kemur fram að vatnstjón varð í húseign í eigu M hinn 1. ágúst 2024. Nánar tiltekið lýsir M aðkomu að kjallara húseignar sinnar að morgni 5. ágúst 2024 þannig að sandur og vatn hafi borist upp um niðurfall sturtu og sandur hafi verið á gólfi í baðherbergi og vatn og sandur í holi fyrir framan baðherbergi, auk þess að vatn hafi borist inn í eldhús og eyðilagt korkflísar á gólfi. M telur að tjónið hafi orðið 1. ágúst 2024, en þá hafi tjón orðið hjá nágrönnum hans. V hafnaði að greiða bætur úr ábyrgðartryggingu X til M með tölvupósti dags. 16. ágúst 2024.

M telur að X beri skaðabótaábyrgð á tjóni á húseign hans. Í fyrsta lagi telur M að ómögulegt sé að rekja tjón hans til þess að frárennsliskerfi innan lóðar hans hafi ekki ráðið við vatnsmagn heldur megi rekja tjónið til þrýstings frá stofnlögn X, sérstaklega þegar litið er til þess að tjón hafi orðið með sama hætti hjá nágrönnum M. Í kjölfar tjónsins hafi M og umræddir nágrannar fengið sérfræðinga til að skoða frárennslislagnir þeirra húsa og niðurstaða þeirra hafi verið sú að engin fyrirstaða hafi verið í þeim, en um sé að ræða fódraðar steinlagnir sem séu sjálfhreinsandi. Einnig vísar M til ástands í kringum niðurfall rétt við húseign hans þar sem tenging liggja við stofnlögn, en myndir sem M leggur fram og teknar eru með tveggja vikna millibili, sýni að vatn streymi upp úr niðurfallinu. Í öðru lagi telur M að úrkoma þann 1. ágúst 2024 hafi ekki verið það mikil að það skapaði óvenjulegar aðstæður. Þannig hafi sólarhringsúrkoma skv. upplýsingum frá Veðurstofu verið 19,5 mm og þar af hafi 8,9 mm komið á einum klukkutíma. Í fráveitusjá megi sjá að X hafi opnað neyðarlúgu í eina mínútu þennan dag í Skeljanesi, en það hafi hvorki verið gert í Ánanaustum né Boðagrandu þannig að X hafi talið ástand vegna úrkomu verið viðráðanlegt sé sú afstaða staðfest í tölvupósti frá X, þ.e. að stofnlögn hafi tekið vel við. M telur að X hafi vanmetið aðstæður og hefðu átt að opna neyðarlúgur og gera tilraun til að hraða rennsli. M telur stofnlagnir, í þeim bæjarhluta sem húseign M er í, ekki nægilega afkastamiklar og að X hafði átt að bregðast við því. M vísar legu lagna á gatnamótum Sólvallagötu og Bræðraborgarstígs þar sem Bræðraborgarstígslögn farið þvert á Sólvallagötulögn og við það geti myndast straumköst, líkt og um ármót sé að ræða. Þetta telur M vera alvarlegan og vítaverðan hönnunargalla á frárennsliskerfi, lagnir séu ekki nægilega sverar og tenging þeirra hefði þurft að vera öðruvísi til þess að lagnir hefðu undan. Einnig vísar M til atviks sem komið hafi upp 25. janúar 2024 þar sem vatn hafi einnig komið upp um sturtuniðurfall án þess að valda sérstöku tjóni og þá hafi sólarhringsúrkoma verið 13,6 mm. M bendir einnig á að fjórum sinnum á árinu 2024 hafi sólarhringsúrkoma verið meiri en þetta og oftár á árinu 2023. Í þriðja lagi bendir M á að frárennslisvatn hafi aldrei runnið upp um niðurföll í húseign hans fyrr en í janúar 2024 og verði að rekja tjón hans í ágúst 2024 til þess að kerfi X hafi ekki haft undan. M vísar auk þessa til þess að birst hafi fréttir um gagnrýni Slökkviliðs höfuðborgarsvæðisins um ófullnægjandi viðhald og hreinsun frárennsliskerfa og vísar M vegna þessa til ljósmynda sem hann sjálfur tók víðsvegar í vesturbæ Reykjavíkur af ástandi niðurfalla. M vísar einnig til laga um fráveitur og viðskiptaskilmála X, auk samkeppnislaga. Einnig vísar M til ákvæða laga um þjónustukaup nr. 42/2000 sem ná til vinnu við fasteignir og þannig eigi ákvæði laganna að gilda um X, þar á meðal 25. gr. laganna þar sem komi fram að sönnunarbyrði hvíli á seljanda þjónustu. Einnig telur M að viðskiptaskilmálar X gangi þvert á lög um þjónustukaup og feli í sér misnotkun á markaðsráðandi stöðu í skilningi samkeppnislaga.

V hefur, eins og áður segir, hafnað bótaskyldu úr ábyrgðartryggingu X hjá V og bendir á að til þess að bótaskylda stofnist í slíkum vátryggingum þurfi M að sanna að saknæm og ólögmaæt háttsemi starfsmanna X hafi leitt til tjóns M í skilningi sakarreglunnar, en X beri ekki hlutlæga ábyrgð á tjóni M. V telur í fyrsta lagi að orsök tjóns M sé óþekkt. M hafi ekki tilkynnt tjón til X þegar það átti sér stað og ekki hafi því verið rannsakað hvað olli því. V tilgreinir að tvö útköll hafi komið til X á sama svæði og húseign M á sama tíma en í báðum tilvikum hafi það verið lagnakerfi innan lóða húsanna, lagnir í eigu húseigenda, sem ekki hafi ráðið við úrkomumagnið sam var 1. ágúst 2024, eða 14,9 mm. V vísar til þess að þegar vatn þrýstist upp úr niðurfalli í kjallara gerist það almennt þar sem einfalt blandkerfi sé að bæði regnvatn frá þakrennum og niðurföllum utandyra séu á sömu lögnum og þannig þrýstist vatn upp þar sem einfaldast er og það sé oftast upp úr niðurföllum í kjöllum. Þannig hafnar V því fullyrðingum M um að lagnakerfi innan lóðar geti ekki verið orsakavaldur tjónsins. V vísar einnig til þess að þegar útköll hafi borist vegna tjóna annarra hafi lagnir X verið myndaðar og brunnar skoðaðir og ekkert hafi þar bent til vandræða. V bendir einnig á að það hefði haft áhrif á allar húseignir í götunni ef vandræði megi rekja til götulagnar. Í öðru lagi telur V ósannað að hönnunargalli sé á stofnlögnum X þar sem lagnir hafi virkað eðlilega um árabíl og telur heldur ekki ástæðu til að fjalla um hvort viðskiptaskilmálar X séu á skjön við samkeppnislög þar sem það falli utan þess ágreinings sem úrskurðarnefnd í vátryggingamálum fjallar um. Einnig telur V ósannað að X hafi ekki sinnt skyldu sinni við að hreinsa niðurföll í þeirri götu sem húseign M stendur við og víðar og vísar til ábyrgðar sveitarfélags og Vegagerðarinnar vegna þess. Einnig er því mótmælt að X hefði átt að opna fleiri neyðarlúgur til að hraða rennsli í lögnum og vísar til upplýsinga frá X um að opnun slíkra hraði ekki rennsli heldur opnast þær ef mikið álag er á dælu eða hreinsistöðvum. V mótmælir einnig gögnum varðandi ummæli af hálfu starfsmanna Slökkviliðs höfuðborgarsvæðisins, en þau gögn hafi verið fengin með aðstoð gervigreindar og staðfesti ekki tiltekin ummæli. Auk þessa telur V að ekkert bendi til þess að eftirliti með lögnum X hafi verið ábótavant nálægt húseign M eða á skjön við lög eða almennar verklagsreglur X og þannig hafi saknæm háttsemi starfsmanna X eða önnur atvik sem X getur borið skaðabótaábyrgð á ekki verið sönnuð.

Í viðbótarathugasemdom M eru sjónarmið hans í málskoti ítrekuð og meðal annars vísað til þess að afstaða V til sönnunarbyrði sé þvert á það sem almennt gildi í nútíma neytendarétti, lögð áhersla á að M hafi ekki getað tilkynnt tjón þegar það varð þar sem hann hafi verið erlendis og úttekt á lagnakerfi innan lóðar hjá honum og nágrönnum hans hafi ekki leitt í ljós annmarka á þeim kerfum. Einnig telur M að umfjöllun V um drenlagnir hafi ekki þýðingu þar sem engin drenlögnum sé við húseign M og telur M að utanaðkomandi vatn fari í jarðveg og eigi ekki greiða leið inn í lokað frárennsliskerfi Veitna. Það sé einungis eitt niðurfall sem leiði inn í frárennsliskerfið og útilokað sé að það hafi flutt það magn af sandi og vatni sem farið hafi inn í húseign M. Þessu til viðbótar telur M að röksemd V, varðandi það að ef lögnum X væri um að kenna þá hefði vatn flætt inn í allar nálægar húseignir, standist ekki eðlisfræðileg lögmál þar og telur að ef tengihorn væri minna en 90 gráður, t.d. 45 gráður, þá yrði ekki sami þrýstingur á móti straumi þar sem Sólvallagötu- og Bræðraborgarstígslagnir mætast. Einnig minnir M á að atvik sambærilegt við það sem varð í ágúst 2024 hafi komið upp í janúar 2024. M minnir einnig á reikning úttektar sem hann telur X eigi að greiða sem og að V hafi ekki rökstutt nægilega hvers vegna lög nr. 42/2000 um þjónustukaup eigi ekki við um fráveitu X.

Í viðbótarathugasemdom V kemur fram að félagið telji lög nr. 42/2000 um þjónustukaup ekki eiga við um bilanir eða önnur atvik í fráveitukerfum. V vísar til þess að í 1.-4. tl. 1. gr. laganna sé tæmandi talið hvaða þjónustu lögin nái yfir og fráveita sé ekki þar á meðal. V telur fráveitu ekki vera þjónustu sem felur í sér vinnu við fasteignir þar sem ákvæði laganna um slíka þjónustu sé ætlað samkvæmt lögskýringargögnum að ná til vinnu iðnaðarmanna og þess háttar þjónustu. Þannig eigi reglur laganna ekki við, t.d. 25. gr. þeirra. Að öðru leyti ítrekar V fyrri sjónarmið sín í málinu.

Álit.

Ágreiningur þessa máls hverfist um mögulega skaðabótaskyldu X, en ábyrgðartrygging sú sem X hefur hjá V bætir, skv. gr. 4.1 í vátryggingarskilmálum hennar, „...munatjón þriðja aðila vegna skaðabótaábyrgðar tryggðs sem fellur á hann skv. íslenskum lögum [...] vegna starfsemi sem getið er í skírteini..“ Í gr. 4.2. í vátryggingarskilmálum er meðal annars undanskilið tjón innan samninga. Mögulegur bótaréttur M byggist því á því að M geti átt skaðabótakröfu á X á grundvelli gildandi skaðabótareglna í íslenskum rétti. Gildissvið laga um þjónustukaup nr. 42/2000 eiga ekki við um

Þjónustu X við M samkvæmt gildissviðsákvæði laganna en í 1. gr. er tæmandi talið hvaða þjónustu lögin taka til og telst starfsemi X ekki til „vinnu við fasteignir, vinnu vegna byggingarframkvæmda eða aðrar framkvæmdir á landi,“ eins og kveðið er á um í 2. tl. 1. gr., né heldur annarra töluliða ákvæðisins. Tilvísun M til umræddra laga um ákvæða þeirra um mögulegan bótarétt er því haldlaus. Ummæli M um ósanngjarna viðskiptaskilmála X hafa heldur ekki þýðingu fyrir úrlausn nefndarinnar varðandi bótaskyldu úr ábyrgðartryggingu X hjá V.

Hvað varðar sönnunarbyrði um skaðabótaskyldu X verður að vísa til almennra sönnunarreglna sem gilda í íslensku einkamálaréttarfari og skaðabótarétti, það er að sá sem heldur því fram að annar beri skaðabótaábyrgð á tjóni sínu ber sönnunarbyrði fyrir því að skilyrði skaðabótaréttar séu uppfyllt. Þá sönnunarbyrði ber M í þessu máli. Sú sönnunarbyrði lýtur að því að M þarf að sýna fram á að tjón hans sé rakið til saknæmrar háttsemi starfsmanna X eða atvika sem lúta að sök X í skilningi sakarreglu íslensks skaðabótaréttar. Ekki er lögfest regla um sakarlíkindi eða hlutlæga ábyrgð X vegna starfsemi sinnar og verður því ekki byggt á slíkum sjónarmiðum í þessu máli.

Þegar litið er til þeirra gagna sem liggja fyrir í málinu verður ekki séð að sönnunargögn liggi fyrir um hönnunargalla á lögnum og að slíkur hafi leitt til tjóns M. Ekki verður heldur, af þeim gögnum sem liggja fyrir í málinu, séð að tjón sé rakið til þess að starfsmenn M hafi vanrækt skyldur sínar við hreinsun lagna, niðurfalla eða annars sem tengist fráveitukerfi X. Þó M hafi lagt fram gögn um að frárennislagnir húss hans ,og eftir atvikum nágranna hans, hafi verið í lagi þá sannar það ekki sjálfkrafa að fráveitukerfi X hafi verið í ólagi. Ekki liggja fyrir önnur gögn sem staðfesta þau sjónarmið sem M hefur haft uppi varðandi mögulegar tjónsorsakir. Með hliðsjón af fyrrnefndum almennum sönnunarreglum verður að meta skort á slíkum sönnunargögnum M í óhag og á hann ekki rétt til bóta úr ábyrgðartryggingu X hjá V.

Niðurstaða.

M á ekki rétt til bóta úr ábyrgðartryggingu X hjá V.

Reykjavík, 10. desember 2024.
rafræn undirskrift

Þóra Hallgrímsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson

Heiða Óskarsdóttir